

Τσαί με ἀφῆκαν μανεχή | ἐτσεῖ ποὺ πάει, ἐτσεῖ ποὺ στέει
ἡ μάνα σου γονατημένη | γιὰ σὲ παρακαλεῖ
Ἀπουλ. (Καλημ.) || Ποίημ.

Ἡ λύρα σὰ λαμπρομιλῇ ἔς τὸ φῶς τὸ μίλημά της,
ξυπνάει τὴν πέτρα καὶ φυσάει τὴν ἡμερὴ ψυχὴ
κι ὁ τίγρης κλαίει κι ὁ λύκος πάει καὶ γονατίζει
μπροστά της

Κ. Παλαμ., Ἀσάλ. Ζωή², 151. Ἡ σημ. καὶ ἀρχ. β) Μετβ.
καὶ ἀμτβ., γονυκλινῶς, γονυπετῶς παρακαλῶ Θράκ. (Αἰν.)
Ἡπ. Μακεδ. (Καταφύγ.) Πόντ. (Τραπ.): Ἀσμ.

Παρακαλοῦν οἱ γέροντες κ' οἱ νέοι γονατίζουν
Αἰν.

Γερόντοι τὸν παρακαλοῦν κ' οἱ νιοὶ τὸν γονατίζουν
Ἡπ. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Βλ. Φραντζ. (ἔκδ. Βόνν.), 419
«νὰ γονατίσουν τοὺς ὑπερέχοντας καὶ πάπαν καὶ καρδιναλίους
καὶ τοὺς ἄλλους αὐθέντας». 2) Κάμπτω κλάδον φυτὸν πρὸς
φύτευσιν Εὐβ. (Αἰδηψ.) Πάτμ. Σίφν. Τσακων. (Μέλαν κ.ά.)
— Λεξ. Ἡπ.: Νὰ τήνε γονατίσης τὴ ρίζα καὶ τὸ μάτι θὰ
πάη νὰ μείνῃ τοσοδὴ ξέχωστο (ρίζα = κορμὸς) Σίφν. Γονά-
τισε τὴ σάμδα, νὰ κουγκήτση τὸ χῶμα (γονάτισε τὴν βέργαν
ν' ἀκουμπήσῃ εἰς τὸ χῶμα) Μέλαν. Συνών. βουτακίζω 2, βουτῶ, καταβολεύω,
καταβολιάζω, καταβολαδιάζω, κατουρ-
γιάζω, κολοβουτῶ, ρυγιάζω. β) Μεταφ., ταπεινῶ
Λεξ. Δημητ. γ) Κάμπτων ἐργαλεῖον προσδίδω εἰς αὐτὸ σχῆ-
μα γωνίας Προπ. (Κύζ.) κ.ά. δ) Μετβ. καὶ ἀμτβ., ἀναγκάζω
τινὰ νὰ κλίνη, κλίνω, γέρνω, Στερελλ. (Αἰτωλ.) — Λεξ.
Πρω.: Καθὼς τοῦ χτέν'ς τοῦ δέμα, θὰ γονατίσ' γλήγουρα
(δέμα = ἀναλημματικὸς τοῖχος, θὰ γονατίσ' = θὰ κλίνη, θὰ
γείρῃ) Αἰτωλ. ε) Ἐνεργ. καὶ μέσ. μετβ. καὶ ἀμτβ., κάμπτω,
καταβάλλω, καταρρίπτω καὶ κάμπτομαι ὕλκως καὶ ἠθικῶς
κοιν. καὶ Πόντ. Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.): Γονάτισε ἀπὸ τὰ
βάσανα - τίς πίκρες - τίς στενοχώριες κοιν. Ἐγονάτισε 'πὸ
τὰ πολλὰ βάσανα ὁ μπάρμπα-Θανάσης! Πελοπν. (Γαργαλ.)
Ἐγονάτισεν ὁ ἄνθρωπος (ἠτύχησεν οἰκονομικῶς) Πελοπν.
(Μάν.) Ἐχασε τὰ πρόβατά του καὶ γονάτισε γιὰ καλὰ
(ἐκάμφθη οἰκονομικῶς) Ἡπ. Ἡ δουλειά τ' κᾶπως ἐγονά-
τισεν Πόντ. Ἐπαδὰ ὀνατίζουν ἄδρες θηρία μὲ τὴ σκαφή,
ὄχι ὁ καμένος Γιώργης ποὺ 'ναι κοπελάκι (μικρὸ παλληκά-
ρι) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Εἶμι γονατισμένους τώρα οὐ ἔμπορας
(ἔχει καμφοθῇ οἰκονομικῶς) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Ἡ ζημιὰ
πῶπαθι αὐτὸς οὐ ἄνθρωπος τοὺν γονατ'σιν Μακεδ. (Βο-
γατσ.) Τὸν ἐγονάτισαν τὰ χρέγια Πελοπν. (Μάν.) Τὸν ἐγο-
νάτισε ἡ ἀνέχεια κ' ἡ ἀδυνασά (= τὰ πολλὰ ἀνύπανδρα
κορίτσια του) Πελοπν. (Γαργαλ.) Τοὺς ἐγονάτισεν ὁ πόλε-
μος, ἡ πολιτικὴ σύνηθ. Ἡ περίστασις μᾶς τὰ 'καμ' ἐφέτο,
νὰ μᾶς γονατίσῃ καὶ νὰ μὴν ἔχωμε ψωμί νὰ φᾶμε Κέρκ.
Μωρ', τ' πείνα εἶχες! Τὸ γονάτισες τὸ καρβέλι (ἐφαγες ἓνα
μεγάλον μέρος ἀπὸ αὐτὸ) Τῆν. Ἐντεν ὁ γάμος τῶ σατερῇ σι
ν' ἐγονακίε (αὐτὸς ὁ γάμος τῆς κόρης του τὸν κατέβαλε οἰ-
κονομικῶς ἢ ἠθικῶς) Μέλαν. 3) Ἐπὶ λέμβου ἢ πλοίου πλη-
ρωθέντων ὕδατος ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ κινδυνεύόντων νὰ
βυθισθῶσιν ἢ ἀδυνατούντων νὰ πλεύσωσι Θῆρ. Μῆλ.

γονατίκι τό, ἐνιαχ. γονατίξ' Βιθυν. (Πιστικοχ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γόνατο καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίκι.

Ἐπιγονατὶς ἐκ δέρματος ἢ ὑφάσματος χρησιμοποιοιμένη
ὑπὸ τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν συσκευασίαν δεμάτων ἐνθ' ἄν.

Γονάτιση ἢ Ἀστυπ. γοννάτισ' Θράκ. (Ἀδριανούπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γονατίζω.

Ἡ ἐορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς λόγῳ τῆς κατ' αὐτὴν γενο-
μένης γονυκλισίας. Συνών. γονατᾶς 2, γονατιὰ
3γ, γονάτισμα 2α, (γονατιστὴ εἰς λ. γονατι-
στὸς 3), γονατίτσα, γόνατο 4, γονυκλι-
σιὰ 3, Κυριακὴ τοῦ ποντικιοῦ.

γονατισιὰ Πελοπν. Μάν. — Λεξ. Πρω. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ρ. γονατίζω. Πβ. πατησιὰ.

1) Πτώσις εἰς τὰ γόνατα, γονυκλισία Λεξ. Πρω. Δημητρ.
Συνών. γονάτισμα 1. 2) Τὸ ἔχνος τοῦ γόνατος Πε-
λοπν. (Μάν.): Ἐκεῖ ποὺ γονάτισε ὁ Χριστός, καὶ τώρα ἀκό-
μα φαίνονται δυὸ γοῦβες σὰ γονατισιές. 3) Ὑπερβολικὴ
κούρασις ἐξ ἐπιμόχθου ἔργου Λεξ. Πρω. Δημητρ. β) Ἡθικὴ
κατάπτωσις ἐκ βαρείας δοκιμασίας ἢ προσπαθείας Λεξ.
Πρω. Δημητρ. Συνών. γονατιὰ 3β, γονάτισμα 3.

γονάτισμα τό, κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν.) γοννάτισμα Μακεδ.
(Βέρ. Βλάστ. Δοξᾶτ.) γονατ'σμα βόρ. ιδιῶμ. γονάτισμαν
Πόντ. (Οἶν. Σταυρ. Τραπ. κ.ά.) γονάτισμαν Πόντ. γονάκισμα
Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.) γοννάκισμα Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.)
γονάτισσμα Καππ. (Ἀραβάν. Γούρτον.) γονάτισμα Ρόδ.
γονάτισμα Καππ. (Μισθ.) γεν. γονατισμάτων Πάτμ.

Ἐκ τοῦ ρ. γονατίζω. Ἡ λ. καὶ εἰς Σομ.

1) Τὸ ἐπὶ τῶν γονάτων πίπτειν, τὸ κλίνειν τὰ γόνατα, ἢ
γονυκλισία κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν. Τραπ. κ.ά.) Τσα-
κων. (Μέλαν.): Πλήγιασαν τὰ γονατά της ἀπὸ τὸ γονάτι-
σμα Πελοπν. (Κορινθ.) Δὲ φαντάζεται κανένας σὲ πέντε
συλλαβὲς τόσο αἰσθημα, τόση παράδοσις τῆς καρδιᾶς, προσ-
κύνημα τόσο ταπεινὸ, τόσο γονάτισμα, τόση θρησκεία Γ.
Ψυχάρ., Τὰ δύο ἀδελφ., 146. || Ποίημ.

Καὶ κοίταζα καταφρονητικὰ | λουλούδια, γονατίσματα,
λιβάνια

Κ. Παλαμ., Ὑμν. Ἀθην.², 80. Ἡ σημ. καὶ εἰς Σομ. Συνών.
γονατισιὰ 1. β) Τὸ κάμπτειν στερεόν τι εἰς σχῆμα πα-
ρεμφερὲς πρὸς γόνου σύνηθ. καὶ Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.): Θέλει
γονάτισμα καλὸ ἢ βέργα, γιὰ νὰ ριζώσῃ ἐνιαχ. Ἐκάτσοῦτε
ὁ βαστὲ τὸ γονάκισμα (ἐθραύσθη ὁ βλαστὸς κατὰ τὸ γονά-
τισμα) Μέλαν. γ) Ἡ διὰ καταλλήλου κάμψεως φύτευσις φυ-
τοῦ Λεξ. Δημητρ. Συνών. καταβολαδίσμα, κα-
ταβόλισμα, κολοβούτημα, ρύγισμα. δ) Τὸ
ἵστασθαι ἐπὶ τῶν γονάτων, συνήθως ὡς τιμωρία τῶν μαθη-
τῶν Πόντ. κ.ά. 2) Κατὰ γεν. ἐν. ἢ πληθ., ἢ Κυριακὴ τῆς
Πεντηκοστῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἐκκλησιαζόμενοι γονυπε-
τοῦσι Μακεδ. (Βέρ. Βλάστ.) Α. Ρουμελ. (Φιλιππούπ.)
Πάτμ. Συνών. γονατᾶς 2, γονατιὰ 3γ, γονά-
τιση, γονατιστὴ (εἰς λ. γονατιστὸς 3), γο-
νατίτσα, γόνατο 4, γονυκλισιὰ 3, Κυ-
ριακὴ τοῦ ποντικιοῦ. 3) Μεταφ., παρακμή,
κατάπτωσις ἠθικὴ καὶ ὕλική σύνηθ. καὶ Τσακων. (Μέλαν.
κ.ά.): Ἦταν μεγάλο γονάτισμα αὐτὸ ποὺ ἔπαθε σύνηθ.
Ἐπαθε μεγάλο γονάτισμα ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ 'χασε τὸ
παιδί του καὶ τὰ λεφτά του Μῆλ. Ἀπὸ τίς ζημιές ἔπαθε
μεγάλον γονάτισμα Λεξ. Πρω. Δημητρ. Συνών. γονα-
τιὰ 3β, γονατισιὰ 3β. 4) Ὑπερβολικὴ κούρασις ἐξ
ἐπιμόχθου ἔργου Λεξ. Δημητρ.

γονατιστά ἐπίρρ. κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν. Ὁφ. Τραπ.) γον-
νατιστά Μακεδ. (Δοξᾶτ. κ.ά.) γονατ'στά Εὐβ. (Ἀκρ. κ.ά.).

Τὸ Βυζαντ. ἐπίρρ. γονατιστά. Πβ. Χρον. Μορ.,
στ. 3352 (ἔκδ. J. Schmitt) «γονατιστά δεόμενοι ὅλοι παρα-
καλοῦν τον».

